

הנה אם כן כל יעוד מיעודי האבות שלא בא עליו איזה פעל דומה אליו מקיים היעוד, היה אפשר שישתנה מצד מעשה המיועד, ולזה לא נעשה בעניין העוברים האלה דבר, אלא מה שהיה בלתי אפשר שיקבל השינוי, והוא אחיזת היד בעקב, שאי אפשר שלא יתפוס יעקב מלכות כהתם הפושעים והיות העוברים מתרוצצים זה את זה.

אמנם הסיבה הטבעית אשר חייבה אחיזת העקב לא נדעה, אבל מה שחייב היות העוברים מתרוצצים זה את זה, הוא מה שהיה מזג כל אחד מהם מנגד לחברו. ואמנם הוטבעו על חילוף מזגיהם בדרך פלא, כי רצה השם יתברך שלא יאחד לחברו לסיבות שזכרנו, וכן היה, כי דבר כל אחד ומעשהו היה מנגד לחברו, כי עשו היה יודע ציד ואיש תחבולות, כי הצייד בתחבולות יצוד כדברי רבי אברהם ואיש שדה אוהב לנוע. ויעקב היה בשתי התכונות בהפך, כי היה איש תם לא למד תחבולה וערמה כמו שכתב רש"י ז"ל, ויושב אהלים כי לא אהב לנוע.

גם המעשים אשר היו ביניהם, היו ראויים לסבב ביניהם שנאה וקנאה. ראשונה, אשר לקח יעקב בכורת עשו בענין זר מאד צריך ישוב, כי איך היה מחק יעקב איש תם, לאמר לעשו שימכור אליו בכורתו בנזיד עדשים. וכבר כלל זה המעשה תמיהות רבות:

אחד כי אין בחוק השלם שיתן עיניו במה שאינו שלו לומר לרעהו מכרה נחלתך לי. והשני איך יונהו לקחת ממנו בכורה נכבדה במחיר בזוי ושסוי, כי עם היות יסכים בזה עשו לסכלותו, כבר היה ראוי ליעקב לתקן עיוותו, ולא יונהו אונאה מרובה אין ערוך אליה. כי אם שנניח שמכירת הבכורה לא הייתה נוגעת לדבר ממון כלל, אבל לקיחת הבכור פי שנים הוא דבר חידשה אותו התורה לא היה כן לעולמים, ושמכירת הבכורה לא היה דבר כי אם לכבוד לבד שיכבד הצעיר הכבוד הראוי לבכור, עדין לא יראה שיאות ליעקב לאמר לעשו שימיר כבודו בלא יועיל. ואם שנניח כדברי האומר שמכירת הבכורה לא היה נזיר עדשים אבל כסף רב כערכה, עדין יקשה הסדר והגלגול אשר בו נתגלגל דבר מכירת הבכורה, כי אם היה יעקב נותן עיניו בה, היה ראוי להיותם מליץ ביניהם, מעורר עשו מצד יעקב יתן אליו כבודו בכסף מלא, אבל כשיבוא עשו מצידו עיף מבקש ממנו אוכל להשיב נפשו, ושעל זה יתעורר יעקב לצוד את בכורתו לקחתה, זה מאד צריך ישוב.

ומה שיישב זה, הוא מה שאמרו רבותינו ז"ל בבבא בתרא (טז) שאותו היום מת אברהם, ובישל יעקב עדשים להברות את האבל, ועשו לפי הנראה לא היה בפטירת אברהם כלל, לא דמעה עינו למותו, ולא נשבר לבו לאבל יצחק, אבל בא אליהם כחסר לב בזה דרכיו, והוא התעסק בשדה בשיגעונותיו, גם כאשר קרה מקרהו לבא אל הבית ומצא יעקב מתעסק בהבראת אביו, לא הסב אליה כמשפט לנוד ולנחם, אבל אמר כדרך הזוללים הלעיטני נא וגו', כלומר אפתח פי ושפוך לתוכה כמו שכתב רש"י ז"ל, ובראותו יעקב מקלה אבותיו על זה

גם המעשים אשר היו ביניהם, היו ראויים לסבב ביניהם שנאה וקנאה. ראשונה, אשר לקח יעקב בכורת עשו בעניין זר מאד צריך ישוב, כי איך היה מחק יעקב איש תם, לאמר לעשו שימכור אליו בכורתו במזיד עדשים. וכבר כלל זה המעשה תמיהות רבות:

אחד כי אין בחוק השלם שיתן עיניו במה שאינו שלו לומר לרעהו מכרה נחלתך לי.

והשני איך יונהו לקחת ממנו בכורה נכבדה במחיר בזוי ושסוי, כי עם היות יסכים בזה עשו לסכלותו, כבר היה ראוי ליעקב לתקן עיוותו, ולא יונהו אונאה מרובה אין ערוך אליה. כי אם שנניח שמכירת הבכורה לא הייתה נוגעת לדבר ממון כלל, אבל לקיחת הבכור פי שנים הוא דבר חידשה אותו התורה לא היה כן לעולמים, ושמכירת הבכורה לא היה דבר כי אם לכבוד לבד שיכבד הצעיר הכבוד הראוי לבכור, עדין לא יראה שיאות ליעקב לאמר לעשו שימיר כבודו בלא יועיל. ואם שנניח כדברי האומר שמכירת הבכורה לא היה נזיר עדשים אבל כסף רב כערכה, עדין יקשה הסדר והגלגול אשר בו נתגלגל דבר מכירת הבכורה, כי אם היה יעקב נותן עיניו בה, היה ראוי להיותם מליץ ביניהם, מעורר עשו מצד יעקב יתן אליו כבודו בכסף מלא, אבל כשיבוא עשו מצידו עיף מבקש ממנו אוכל להשיב נפשו, ושעל זה יתעורר יעקב לצוד את בכורתו לקחתה, זה מאד צריך ישוב.

ומה שיישב זה, הוא מה שאמרו רבותינו ז"ל בבבא בתרא (טז) שאותו היום מת אברהם, ובישל יעקב עדשים להברות את האבל, ועשו לפי הנראה לא היה בפטירת אברהם כלל, לא דמעה עינו למותו, ולא נשבר לבו לאבל יצחק, אבל בא אליהם כחסר לב בזה דרכיו, והוא התעסק בשדה בשיגעונותיו, גם כאשר קרה מקרהו לבא אל הבית ומצא יעקב מתעסק בהבראת אביו, לא הסב אליה כמשפט לנוד ולנחם, אבל אמר כדרך הזוללים הלעיטני נא וגו', כלומר אפתח פי ושפוך לתוכה כמו שכתב רש"י ז"ל, ובראותו יעקב מקלה אבותיו על זה